

## **ОЦІНКА МЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЯКІСНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**

***Ємельянова Оксана Іванівна***

*кандидат медичних наук,*

*доцент кафедри управління охороною здоров'я*

*Національного університету охорони здоров'я України*

*імені П. Л. Шупика*

*м. Київ, Україна*

У Стратегії розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я до 2030 року підкреслено потребу в якісній і доступній медичній допомозі в Україні, що ґрунтується на принципі Програми медичних гарантій, з безоплатним доступом до базових послуг та відповідним державним фінансуванням через Національну службу здоров'я України (НСЗУ) [8]. Реалізація Стратегії 2030 планується шляхом досягнення визначених стратегічних завдань: загальнодоступності якісних медичних послуг; координації дій усіх рівнів влади, партнерів і громадянського суспільства для посилення системи охорони здоров'я; оптимізації механізмів фінансування та раціонального використання ресурсів; розвитку людського капіталу та залучення інвестицій [8].

Надання більшої автономії закладам охорони здоров'я сприяло зростанню їх самостійності. В якості інструменту управлінських рішень для ефективного розподілу ресурсів особливої ваги набуває оцінка медичних технологій (ОМТ). За умови обмеженого фінансування госпітальна ОМТ може стати дієвим засобом управління ресурсами, сприяючи прозорому та ефективному їх розподілу.

Порядок проведення державної ОМТ в Україні регламентується відповідними нормативними актами. Насамперед, це постанова КМУ № 1300 від 23.12.2020 р., яка є основним документом, що регламентує Порядок проведення державної оцінки медичних технологій, яким визначено процедуру оцінки медичних технологій для лікарських засобів та інших технологій, що закуповуються за бюджетні кошти [6, 7]. Документ передбачає системний підхід до оцінювання клінічної ефективності та економічної доцільності медичних технологій (ліків та інших засобів лікування, діагностики та реабілітації). Проведення державної ОМТ в частині лікарських засобів покладено на Департамент ОМТ при ДП «Державний експертний центр

МОЗ України», основною функцією якого є експертиза медичних технологій з позицій клінічної ефективності, економічної доцільності, організаційних аспектів та безпеки при застосуванні лікарських засобів [3]. На підставі експертних висновків і рекомендацій обирається оптимальна медична технологія для відповідної схеми лікування, яка буде найбільш клінічно ефективною, безпечною, економічно обґрунтованою та забезпечить максимальне покриття незадоволеної медичної потреби.

Задля виконання міжнародних зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію з ЄС та гармонізації національного законодавства з положеннями Регламенту (ЄС) 2021/2282 від 15 грудня 2021 року і оновленої Директиви 2011/24/ЄС у 2020 році Кабінет Міністрів України вніс зміни до постанови № 1300, оновивши Порядок проведення державної ОМТ [3]. У 2023 році прийнята постанова КМУ № 1365, яка конкретизує питання фінансування та строки впровадження ОМТ для окремих категорій [2]. Окрім того, Наказом МОЗ № 1771 від 21.11.2025 затверджується Настанова з державної ОМТ щодо медичних виробів [5].

ОМТ на рівні закладу охорони здоров'я (hospital-based НТА (НВ-НТА)) – це системний процес аналізу клінічної ефективності, безпеки та економічної доцільності медичних технологій (ліків, обладнання, процедур) безпосередньо з урахуванням потреб конкретної лікарні і орієнтований на управлінські рішення в межах закладу [9, с. 10]. Важливо визначити місцеві аспекти, такі як можливість закупівлі необхідного обладнання, його забезпечення; термін окупності; обґрунтованість тих чи інших закупівель для конкретної лікарні. Це дозволяє здійснювати стратегічне управління ресурсами. Алгоритм впровадження передбачає послідовні етапи: видання наказу про створення робочої групи з ОМТ із залученням клініцистів, економістів, біомедичних інженерів, ІТ та інших необхідних фахівців; опрацювання методології ОМТ (розгляд заявок від лікарів); адаптацію міжнародних моделей, наприклад НТА Core Model або рекомендацій AdHорНТА; відбір технологій для оцінки; висновок комісії (у формі повного звіту або швидкого систематичного огляду) та прийняття рішення [4, с. 9].

Госпітальна ОМТ дає керівникові конкретного закладу змогу грамотно та ефективно розпоряджатися місцевим бюджетом. При застосуванні ОМТ також враховуються етичні критерії, що дозволяє забезпечити доступність медичної допомоги, зокрема для пацієнтів з рідкісними захворюваннями. Результати ОМТ можуть бути використані для розширення переліку безоплатних лікарських засобів у межах

програми «Доступні ліки», що сприятиме наданню якісного лікування за прийнятною ціною. При цьому пацієнти отримують лише ті препарати, технології та методи лікування, переваги яких підтверджені науковими доказами.

Реалізація пілотного проєкту «Госпітальна оцінка медичних технологій» на базі Національного інституту серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова показала значимість запровадження цієї практики в інших закладах охорони здоров'я України [1, с. 1]. Проєкт використовували для оптимізації розподілу ресурсів та оцінювання доцільності впровадження нових медичних технологій. Він реалізовувався упродовж 2023 року в межах меморандуму про співпрацю між Інститутом серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова; ДП «Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України»; Національним медичним університетом імені О.О. Богомольця та міжнародною організацією «Management Sciences for Health, Inc.» за методологією відповідно до рекомендацій щодо впровадження госпітальної ОМТ у закладах охорони здоров'я [1, с. 2, 10].

Госпітальна ОМТ виступає ключовим інструментом модернізації лікарень та прозорого управління ресурсами, даючи керівнику змогу ефективно розпоряджатися обмеженими ресурсами без зниження якості медичної допомоги.

Досягнутий в Україні прогрес у сфері оцінки медичних технологій відкриває нові можливості для ефективного й результативного використання бюджетних коштів в умовах їх обмеженості.

### **Література:**

1. Госпітальна оцінка медичних технологій в Україні: результати пілотного проєкту та рекомендації для подальшого впровадження / І. А. Костюк та ін. Український медичний часопис. 2024. URL: [www.umj.com.ua/uk/publikatsia-260664-gospitalna-otsinka-medichnih-tehnologij-v-ukrayini-rezultati-pilotnogo-proyektu-ta-rekomendatsiyi-dlya-podalshogo-vprovadzhennya](http://www.umj.com.ua/uk/publikatsia-260664-gospitalna-otsinka-medichnih-tehnologij-v-ukrayini-rezultati-pilotnogo-proyektu-ta-rekomendatsiyi-dlya-podalshogo-vprovadzhennya) (дата звернення: 21.04.2026).

2. Деякі питання реалізації експериментального проєкту щодо надання послуг з довготривалого медичного догляду окремим категоріям осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовт. 2025 р. № 1365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1365-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.04.2026).

3. Євроінтеграція у сфері ОМТ: Уряд оновив порядок державної оцінки медичних технологій відповідно до стандартів ЄС : [електронний

ресурс] / Державний експертний центр МОЗ України. 2024. 13 лют. URL: <https://www.dec.gov.ua/news/yevrointegracziya-u-sferi-omt-uryad-onovyv-poryadok-derzhavnoyi-ocinky-medychnyh-tehnologij-vidpovidno-do-standartiv-yes/> (дата звернення: 25.04.2026).

4. Філінюк Ф. та ін. Нормативна база прийняття рішень щодо впровадження оздоровчих технологій у лікарнях України. *Фармацевтичний журнал*. 2022. № 1. С. 6–14. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.1.22.01-2>

5. Про затвердження Настанови з державної оцінки медичних технологій щодо медичних виробів : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.11.2025 № 1771. URL: <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-21-11-2025-1771-pro-zatverdzhennya-nastanovi-z-derzhavnoyi-ocinki-medichnih-tehnologij-shodo-medichnih-virobiv> (дата звернення: 25.04.2026).

6. Про затвердження Порядку проведення державної оцінки медичних технологій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 груд. 2020 р. № 1300. *Офіційний вісник України*. 2021. № 3. Ст. 165. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1300-2024-%D0%BF#Text-3>

7. Про затвердження Порядку проведення державної оцінки медичних технологій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 груд. 2020 р. № 1300 : (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 358 від 25.03.2026). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1300-2020-p> (дата звернення: 21.04.2026).

8. Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2025 р. № 34-р. URL: [moz.gov.ua](https://moz.gov.ua/storage/uploads/3b12eed8-260c-46e5-baa7-b8418d7187ee/UKR-Strategy-2030-.pdf) (дата звернення: 20.04.2026). <https://moz.gov.ua/storage/uploads/3b12eed8-260c-46e5-baa7-b8418d7187ee/UKR-Strategy-2030-.pdf>

9. Філінюк О. М., Бабенко М. М., Косяченко К. Л. Рекомендації щодо впровадження госпітальної оцінки медичних технологій в закладах охорони здоров'я : метод. рекоменд. Київ, 2023. 72 с.

10. Щотижневик АПТЕКА. 2024. URL: <https://www.apteka.ua/article/722847> (дата звернення: 25.04.2026).